

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

3/2014

ročník/volume 24

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 12

Typ článku/Type of article: informácia/information

Strany/Pages: 122 – 125

Dátum vydania/Publication date: 15. júl 2014/July 15, 2014



ČO ROBÍ ŠTATISTICKÉ DÁTA HODNOTNÝMI

Postrehy zo 62. plenárnej schôdze štatistikov z celého sveta v Paríži

WHAT MAKES STATISTICAL DATA VALUABLE

Remarks at the 62nd plenary session of statisticians from around the world in Paris

Začiatkom apríla sa z iniciatívy Európskeho združenia štatistikov (CES) stretli v Paríži zástupcovia národných štatistických úradov z viac ako 50 krajín sveta a 12 medzinárodných organizácií a univerzít. 62. plenárna schôdza štatistikov sa uskutočnila pod záštitou UNECE¹. Jednou z dvoch hlavných tém tohto rokovania bola **hodnota oficiálnych štatistík a jej prezentácia**.

Prezident Kráľovskej štatistickej spoločnosti John Pulinger v úvodnom slove **vyzdvihol poslanie oficiálnej štatistiky – pomáhať ľuďom a spoločnosti pri jej rozvoji**. Upozornil, že je potrebné používateľov oficiálnych štatistík (politikov, občanov, organizácie...) vzdelávať, ako správne interpretovať dáta, ktoré sú ich súčasťou.

Prvá časť rokovania bola zameraná na **pochopenie hodnoty oficiálnych štatistík**, v druhej časti odzneli príspevky týkajúce sa **stratégie prezentácie hodnoty oficiálnych štatistík**. Z vystúpení zástupcov jednotlivých národných štatistických úradov organizátori podujatia vyšpecifikovali do diskusie tieto otázky: *Je potrebné vytvoriť jedno centrum na prezentáciu oficiálnych štatistík? Ako pracujú s oficiálnymi štatistikami ich používatelia, rozumejú im? Aká je budúcnosť oficiálnych štatistík v „novom svete“, ktorý pracuje s rozsiahlymi súbormi údajov? S kým je potrebné komunikovať hodnotu oficiálnych štatistík? Aká je stratégia štatistikov na dosiahnutie cieľa (zabezpečenie dôvery spravodajských jednotiek, zvýšenie počtu odpovedí pri zisťovaniach, potreba nových informácií)?*

Na tému hodnoty oficiálnych štatistík odznelo viacero zaujímavých názorov. **Delegát z Rakúska** akcentoval potrebu rýchlosti vydávania oficiálnych dát, ich kredibilitu a taktiež nestrannosť. **Zástupca Grécka** pripomenul, že oficiálne štatistiky sú často úzko prepojené s národným záujmom, a to od zberu údajov až po ich interpretáciu. Zdôraznil snahu o objektívnosť a nestrannosť oficiálnych štatistík. Metodológia by mala stáť nad národným záujmom. **Zástupca Austrálskeho štatistického úradu** sa venoval problematike komunikácie so zákazníkmi. Austrálsky štatistický úrad na základe prieskumov dospel k zaujímavému zisteniu: zákazníci a používatelia dát vnímajú oficiálne štatistiky ako príliš drahé, príliš pomalé a zástupcov štatistického úradu ako arogantných a defenzívnych špecialistov až príliš si strážiacich údaje, ktoré zisťujú. Dôležitým sa práve na základe tohto zistenia podľa delegáta z Austrálie stáva budovanie neformálneho vzťahu medzi úradom, zákazníkmi a národnými štatistickými úradmi a takisto potreba kvalitného manažmentu zabezpečujúceho vzťahu s verejnosťou. Podobný názor tlmočil aj **delegát z Turecka** a taktiež **zástupca národného štatistického úradu Švédska**, ktorý vyzdvihol potrebu komunikácie štatistikov s respondentmi (obyvatelia, organizácie) založenej na vzájomnej dôvere.

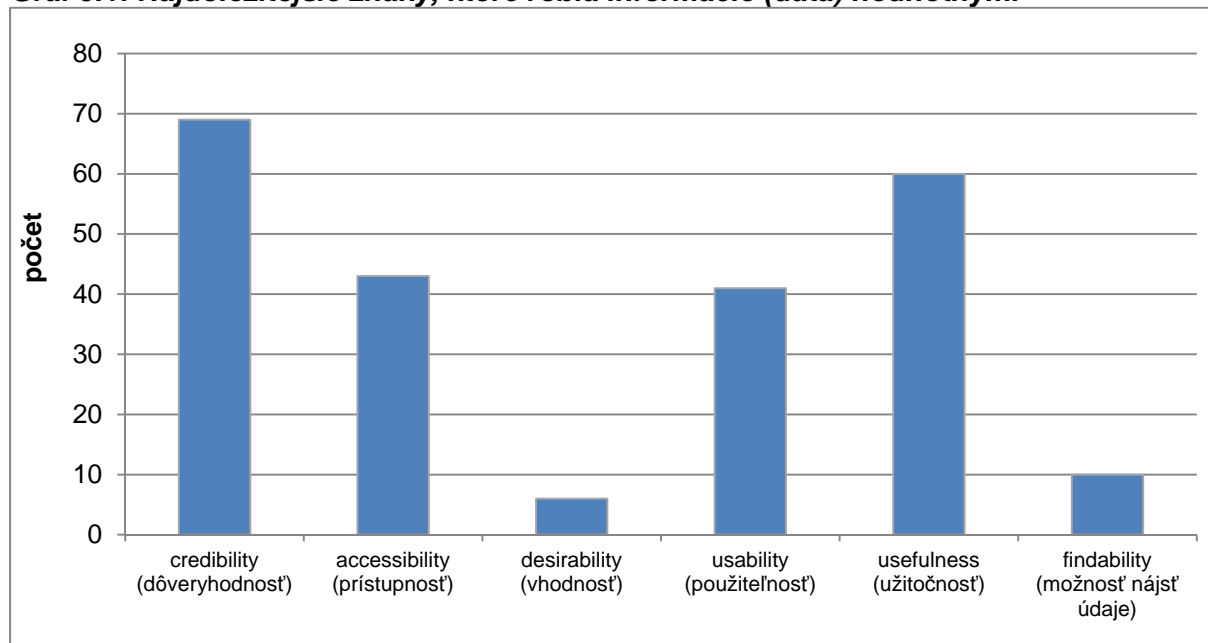
¹ UNECE – Ekonomická komisia Organizácie Spojených národov pre Európu.

Zástupca UNECE poukázal na fakt, že je ťažké stanoviť a oceniť kvalitu verejných údajov, ktoré sa poskytujú zadarmo. Zo psychologického hľadiska sa všetko, čo je na trhu zadarmo, považuje za nie dobré. Štatistické úrady by sa mali preto správať viac trhovo a lepšie „predávať“ svoje produkty, aj keď na nich priamo nie je vyznačená cena. Znamená to lepšie vysvetľovať údaje a najmä vzdelávať ich používateľov. Správcovia oficiálnych štatistík ako odborníci na túto problematiku by mali mať právo určovať, čo z hľadiska štatistiky je a nie je vhodné porovnávať, a teda aj zisťovať a produkovať.

Zvýšenie hodnoty oficiálnych štatistík je úzko spojené s dostupnosťou údajov. Na dosiahnutie tohto cieľa je podľa **zástupcu Eurostatu** potrebné zmeniť spôsob diseminácie dát a prístup k nim. Eurostat venuje osobitnú pozornosť pravidelnej aktualizácii dát na svojich webových stránkach a čo najjednoduchšiemu prístupu k týmto dátam. Na získanie spätnej väzby využíva meranie návštevnosti svojich internetových stránok a využívania ponúkaných aplikácií. V podobnom duchu sa vyjadril aj **zástupca Talianskeho štatistického úradu**. Za významný faktor prispievajúci k zvýšeniu informovanosti verejnosti o dostupných oficiálnych údajoch označil aj extenzívne formy ich propagácie prostredníctvom nových médií (napr. Facebook, Twitter a pod.). Inšpiratívne bolo aj vystúpenie **zástupcu štatistického úradu Írska**, ktorý zdôraznil potrebu výmeny už odskúšaných metód a nástrojov na zvýšenie hodnoty oficiálnych štatistík medzi jednotlivými národnými štatistickými úradmi, čo by podľa jeho názoru výrazne znížilo náklady na propagáciu štatistických výstupov.

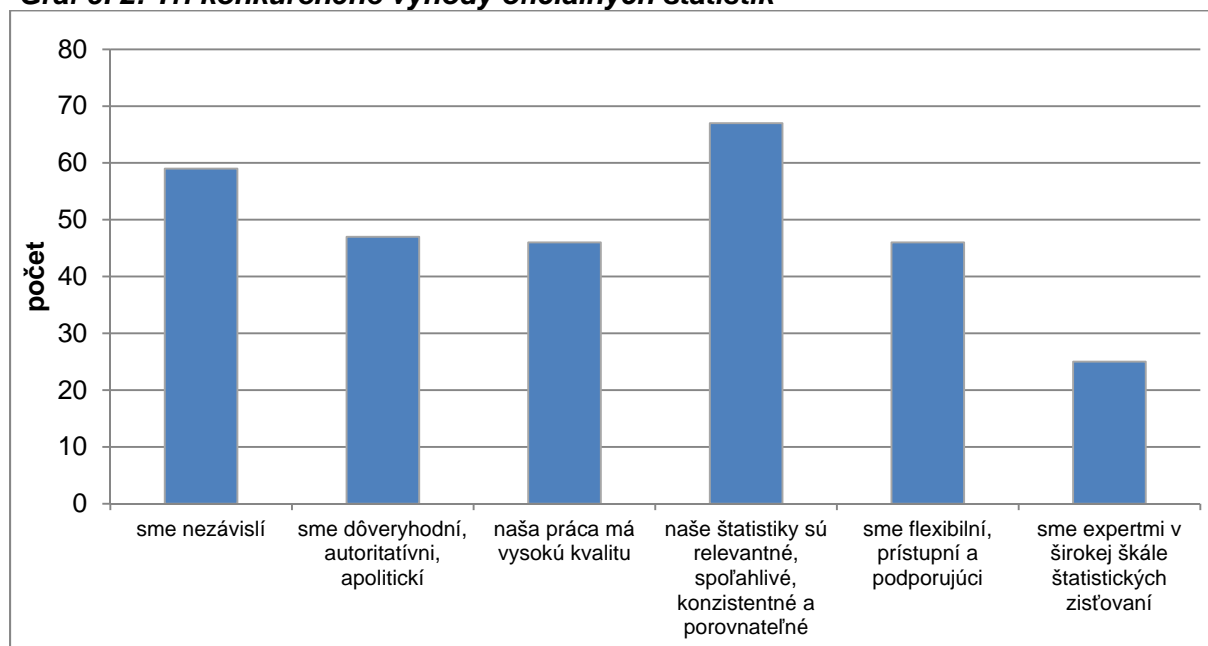
Európski štatistici sa na záver diskusie zhodli, že oficiálne štatistiky majú veľký potenciál, ich hodnota je vysoká a treba o nej informovať laickú aj odbornú verejnosť. Používateľov štatistík je potrebné vzdelávať, ako so štatistickými dátami pracovať a ako ich správne interpretovať. Účastníci stretnutia vyjadrili záujem rozvíjať a využívať informačné technológie na zvýšenie a zrýchlenie dostupnosti oficiálnych štatistických údajov.

S témou hodnoty (ceny) oficiálnych štatistík súvisela aj anketa počas rokovania 62. plenárnej schôdze štatistikov, v rámci ktorej jej účastníci odpovedali na dve základné otázky: *Aké sú najdôležitejšie znaky, ktoré robia informácie (dáta) hodnotnými?* a *Aké sú tri konkurenčné výhody oficiálnych štatistík?* Výsledky ankety sú zobrazené v grafoch č. 1 a č. 2.

Graf č. 1: Najdôležitejšie znaky, ktoré robia informácie (dáta) hodnotnými

Zdroj údajov: odpovede účastníkov 62. plenárnej schôdze štatistikov (na položenú otázku mohli poskytnúť aj viac odpovedí)

Z grafu č. 1 vyplýva, že najdôležitejšími znakmi, ktoré robia informácie (dáta) hodnotnými, sú **dôveryhodnosť, užitočnosť a prístupnosť informácií**.

Graf č. 2: Tri konkurenčné výhody oficiálnych štatistik

Zdroj údajov: odpovede účastníkov 62. plenárnej schôdze štatistikov (na položenú otázku mohli poskytnúť aj viac odpovedí)²

Podľa výsledkov ankety (graf č. 2) **za najväčšie výhody oficiálnych štatistik považujú účastníci schôdze ich relevantnosť, spoľahlivosť, konzistentnosť**

² Anketu usporiadali predsedajúci zasadnutia (Eurostat, Švédsko) 9. 4. 2014 v Paríži.

a porovnatel'nosť. Veľkými výhodami vo vnímaní štatistikov zostáva aj nezávislosť, dôveryhodnosť, autoritatívnosť a apolitickosť oficiálne produkovaných štatistik.

Národné štatistické úrady a vládne organizácie boli donedávna jedinými poskytovateľmi obrovských súborov štatistických údajov (*big data*). Účastníci plenárnej schôdze však upozornili, že sa začínajú objavovať rozsiahle dáta aj z iných, hlavne internetových zdrojov (dáta o internetovom predaji, návštevnosť webových stránok ap.). V konkurenčnom prostredí musí byť preto ambíciou štatistikov *odlíšiť oficiálne údaje od údajov z iných zdrojov*. Údaje poskytované národnými štatistickými úradmi sú špeciálne a štatistici by mali na tento fakt upozorňovať aj verejnosť. Úloha marketingu osobitne rastie pri produktoch a verejne dostupných oficiálnych štatistikách. S tým súvisí neustále zdokonaľovanie webových stránok národných štatistických úradov a zlepšovanie prístupu používateľov k zverejneným dátam. Aj to sú prostriedky na zvyšovanie dôvery vo vzťahoch medzi štatistikmi, respondentmi a používateľmi dát.

MICHAL KATUŠA
Štatistický úrad SR